

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1899, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

[1:a U. A.]

Pensionsstaten.

1:o Kongl. Maj:t har i statsverkspropositionen under nionde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen att, i afseende å kostnaderna för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalts förvaltning och verksamhet under år 1900, medgifva, att Kongl. Maj:t måtte för sistnämnda år bestämman de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr kunde blifva erforderliga; samt att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel måtte af Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke vore att tillgå, anvisas utaf tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året inginge, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

Angående kostnaden för förvaltningen af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt under år 1900.

[1.]

Såsom af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden den 30 december 1898 framgår, har det varit

Bih till Riksd. Prot. 1899. 4 Saml. 1 Afd. 10 Häft. (N:o 10.)

ifrågasatt, att ifrågavarande understödsanstalt skulle anordnas å fast stat. Sedan yttrande i ämnet inhemtats från direktionen öfver folkskollärarnes pensionsinrättning, hvilken ombestyr förvaltningen af anstalten, har det emellertid befunnits vara en fördel, att den provisoriska anordningen af samma anstalts förvaltning ännu någon tid måtte fortfara, på det att man kunde blifva i tillfälle att med någorlunda sannolikhet öfverskåda dess blifvande omfattning och med tillbörlig säkerhet beräkna kostnaderna för förvaltningen deraf.

Emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke haft något att erinra och hemställer,

att Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående
en inom
Andra Kam-
maren väckt
motion.

2:o Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 15) har herr *J. G. Hazén* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till statsunderstöd åt sådana äldre behöfvande folkskolelärareenkor, hvilka genom mannens död eller afsked före tillämpningen af pensionsreglementet den 15 oktober 1875 kommit att stå utanför delaktighet i nuvarande enke- och pupillkassa.

Beträffande de skäl, som motionären till stöd för sin framställning anfört, tillåter sig utskottet hänvisa till sjelfva motionen.

Då motionären till stöd för sin framställning icke kunnat åberopa mer än ett enstaka fall samt utskottet i alla händelser icke håller för troligt, att sådana enkor, som uti motionen afses, förefinnas till så afsevärdt antal, att det kan vara lämpligt att för deras skull ifrågasätta en mer eller mindre vidlyftig utredning genom Kongl. Maj:ts försorg, får utskottet hemställa,

att herr *Hazéns* ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Angående
en inom
Andra Kam-
maren väckt
motion.

3:o Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 168) har herr *E. Hammarlund* föreslagit, dels att Riksdagen måtte besluta, att det högsta lönebelopp, för hvilket delaktighet i folkskollärarnes pensionsinrättning finge ega rum, måtte bestämmas till 1,600 kronor, och dels att Riksdagen för detta ändamål måtte höja det såsom bidrag till folkskollärarnes pensionering uppförda årsanslag med 5,000 kronor.

Motionären har till en början framhållit, hurusom, sedan sistlidet års Riksdag beviljat ett andra ålderstillägg för ordinarie lärare och lärarinnor vid rikets folkskolor, i följd häraf hvarje lärare och lärarinna efter tio års oförvitlig tjenstgöring såsom ordinarie komme upp till ett lönebelopp af 800 kronor. Då lägsta delaktighetsbeloppet i folkskollärarnes pensionsinrättning skulle motsvara »det högsta lönebelopp, hvaraf lärare, på grund af tjensteålder, enligt gällande författning eger att komma i åtnjutande», utgjorde sålunda från och med innevarande års början lägsta delaktighetsbeloppet i pensionsinrättningen 800 kronor.

En oegentlighet med afseende på folkskollärarnes pensionering trädde dermed ännu bjertare i dagen än förut.

Då folkskollärarnes pensionsinrättning år 1867 trädte i verksamhet, hade det lägsta lönebelopp, efter hvilket skoldistrikt vore förbundet att ingå i pensionsinrättningen för sina folkskolläraretjenster, varit 400 kronor. Maximibeloppet, för hvilket kunde vinnas delaktighet i inrättningen, hade satts till 1,000 kronor.

Under de 32 år, som förflutit sedan pensionsinrättningens tillkomst, hade lärarelönerna så småningom ökats, så att från och med innevarande år minimidelaktighetsbeloppet i pensionsinrättningen utgjorde dubbla beloppet mot år 1867. Maximidelaktighetsbeloppet stode deremot oförändradt qvar vid 1,000 kronor. Medan alltså vid pensionsinrättningens tillkomst man funnit det rättvist att medgifva delaktighet efter ett belopp, motsvarande $2\frac{1}{2}$ gånger minimidelaktighetsbeloppet, hade nuvarande skillnaden mellan minimum och maximum i det närmaste bortfallit.

För fasthållande af den fullt rigtiga princip, som gjort sig gällande vid pensionsinrättningens stiftande, syntes det motionären vara nödigt att med det snaraste vidtaga en ändring.

Härefter har motionären erinrat, att han en gång förut tillåtit sig fästa Riksdagens uppmärksamhet på den föreliggande frågan, nemligen uti en motion (n:o 176 vid 1886 års riksdag). Med anledning af denna motion hade Riksdagen beslutit att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, »det Kongl. Maj:t ville låta utreda, hvilket inflytande en förhöjning af högsta delaktighetsbeloppet i folkskollärarnes pensionsinrättning från 1,000 kronor till 1,200 kronor skulle utöfva på nämnda inrättnings samt folkskollärarnes enke- och pupillkassas förmåga att uppfylla sina förbindelser, samt, för den händelse den ifrågasatta förhöjningen kan ske utan afsevärdt ytterligare tillskott från statsverket, för Riksdagen i ämnet framlägga förslag.»

Dylik utredning hade derefter verkstälts och gifvit vid handen, att den ifrågasatta ändringen kunde genomföras utan att någon för-

höjning i statsbidraget behöfde komma i fråga åtminstone för den närmaste tiden. De kostnader, som i framtiden möjligen kunde erfordras för denna sak, hade beräknats belöpa sig till högst 2,600 kronor årligen.

Kongl. Maj:t hade därför i proposition n:o 19 till 1887 års B-Riksdag hemställt, »att det högsta lönebelopp, för hvilket delaktighet i folkskollärares pensionsinrättning må ega rum, bestämmes till 1,200 kronor».

Såsom motivering för detta förslag hade statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet anfört bland annat följande:

»Enligt § 13 i det för folkskollärares pensionsinrättning gällande reglemente bestämmes hel pension med hänseende till den läraretjensten åtföljande lön, för hvilken vederbörande skolområde eller skoldistrikt vunnit delaktighet i pensionsinrättningen, och utgår med tre fjerdedelar eller 75 procent af denna lön. Då under nuvarande förhållanden högsta delaktighetsbeloppet är 1,000 kronor, kan en lärare icke från inrättningen erhålla större pension än 750 kronor. Åtskilliga vid högre folkskolor och egentliga folkskolor anställde lärare åtnjuta dock aflöning med belopp mer och mindre öfverstigande 1,000 kronor. Skilnaden i aflöningens och pensionens belopp är för mången af dessa så betydlig, att svårighet till äfventyrs uppstår för skoldistriktet att, när läraren i anseende till ålder eller sjuklighet ej längre kan tillfredsställande förätta sin tjenst, förmå honom att derifrån afgå. Genom den af Riksdagen ifrågasatta höjning kan lärarens pension ökas från 750 kronor till 900 kronor eller med 150 kronor, ett i hans lefnadsställning ej obetydligt belopp.»

Statsutskottet hade emellertid afstyrkt Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, hvarefter båda kamrarna fattat beslut i enlighet med utskottets hemställan.

I Andra Kammaren hade flere talare uppträdt till förmån för Kongl. Maj:ts proposition, under det statsutskottets afstyrkande hemställan försvarats af blott en talare. Denne hade framhållit, att det väsentligaste skälet för utskottets förslag hade varit, att man ansett, »att det icke vore nödigt anslå ytterligare medel till denna pensionering, så länge folkskollärares löner på landsbygden i allmänhet icke äro högre än 700 kronor», samt att utskottet ansett, »att icke något allmänt behof här föreligger, utan endast ett enstaka i afseende på de större städerna.»

Motionären har vidare anfört, att då han nu, efter det frågan i 12 år fått hvila, å nyo dristade påkalla Riksdagens uppmärksamhet för denna angelägenhet, skedde detta af den anledning, att under de flydda åren åtskilliga omständigheter inträffat, som syntes böra medverka till en lycklig lösning af detta gamla önskemål.

Först och främst hade det skälet, att »folkskollärarnes löner på landsbygden i allmänhet icke äro högre än 700 kronor», bortfallit. Hvarje lärare kommer nemligen nu upp till ett lönebelopp, som med endast 200 kronor understiger maximidelaktighetsbeloppet i pensionsinrättningen.

För det andra kunde man icke numera säga, att här föreläge »endast ett enstaka behof i afseende på de större städerna». I minst 28 städer i vårt land utginge folkskollärarelönen med högre belopp än 1,000 kronor — detta oberäknadt ersättningen för bostad, vedbrand och kofoder, för hvilka förmåner pensionsrätt ej får åtnjutas, och hvilken ersättning beräknats till ett värde af 500 à 600 kronor.

Men äfven på åtskilliga ställen på landsbygden, särskildt på platser, der lefnadskostnaderna vore synnerligen höga, hade skoldistriktet funnit sig böra höja lärarelönerna till öfver 1,000 kronor för att derigenom förskaffa sig dugliga och väl meriterade lärarekrafter. I en landsförsamling i Skåne vore maximilönen till och med 1,500 kronor utom bostad och vedbrand.

Slutligen vore att märka, att under det senaste årtiondet inträde i folkskollärarnes pensionsinrättning medgifvits för åtskilliga utom den egentliga folkskolan stående lärare, hvilkas lön öfverstege 1,000 kronor. Så hade vid 1897 års slut delaktighet i pensionsinrättningen vunnits för 24 tjenster vid folkskollärareseminariernas öfningsskolor (lön med ålders-tillägg 1,800 kronor) och för 21 tjenster vid småskollärareseminarierna.

För alla dessa lärarekategorier föreläge ett behof att få maximidelaktighetsbeloppet i pensionsinrättningen höjdt. En dylik höjning utgjorde endast ett vidhållande af de principer, som gjort sig gällande vid pensionsinrättningens bildande. Den komité, som förberedt pensionsinrättningens tillkomst, hade nemligen i sitt komitéutlåtande yttrat följande:

Det skulle »vara både obilligt och till skada för undervisningen, om all rätt till delaktighet i inrättningen för lärare vid de egentliga folkskolorna skulle begränsas af minimilönen, och om någon möjlighet icke bereddes de lärare, som åtnjuta högre lön, att äfven få pensionen förhöjd. Ty om en lärare till följd af dryga lefnadskostnader eller af annat skäl anses behöfva större lön än andra, fordrar billighet och rättvisa, att också hans pension i samma mån förhöjes. Och om pensionsinrättningen icke bereder möjlighet härtill, utan den afskedade läraren till följd af pensionens otillräcklighet måste antingen genom försakelser och umbäranden genomkämpa sin ålderdom, eller såsom ett nådehjon falla kommunen till last, kan pensionsinrättningen icke anses uppfylla sitt närmaste ändamål, som är att bereda den orkeslöse läraren ett nöd-

torftigt uppehålle. Det skulle också mycket menligt inverka på undervisningen, i fall pensionen för en lärare nödvändigt måste bestämmas efter en möjligen vida lägre lön, än han åtnjuter, emedan han derigenom skulle se sig tvungen att stanna kvar vid tjänsten så länge som möjligt, äfven sedan han icke längre egde krafter att sköta sitt kall.»

Det vore uppenbarligen med hänsyn framför allt till här sist åberopade omständighet — alltså skolans välförstådda intresse — som ett par skoldistrikt på grund af den nuvarande pensionens låga belopp beslutat tilläggs pensioner för sina lärare. Detta sätt att lösa frågan syntes emellertid ej kunna väntas vinna allmänna efterföljd, helst det nog förefölle skoldistriktet oegentligt, att det skulle på *två* olika sätt sörjas för lärarnes pensionering. Då det funnes en pensionsinrättning för folkskollärarne, syntes det riktigast, att denna åtminstone beredde skoldistriktet en *möjlighet* att fylla det behof, som här förelåge.

Eftersom minimidelaktighetsbeloppet under de gångna 32 åren blifvit fördubbladt, borde äfven maximidelaktighetsbeloppet rätteligen ökas i samma proportion, d. v. s. bestämmas till 2,000 kronor. Motiönären vill dock icke föreslå en så hög siffra, utan ansåge, att ändamålet skulle vinnas, i fall man satte maximum till 1,600 kronor, d. v. s. dubbla beloppet af nuvarande minimum. För tjänst, som vunnit delaktighet efter nämnda belopp, skulle hel pension utgöra 1,200 kronor; — en i alla fall afsevärd minskning i årsinkomsten för lärare, som åtnjöte i lön t. ex. 2,250 kronor.

Skoldistriktens bidrag till pensionsinrättningen komme visserligen att ökas i samma mån delaktighet för läraretjänsterna begärdes och erhöles efter högre lönebelopp. Det kunde dock antagas, att ett genomförande af förslaget skulle kräva i någon mån ökad bidrag från statsverket, väl icke för enke- och pupillkassan, som befunne sig i en mycket god ställning, men deremot för folkskollärarnes pensionsinrättning.

År 1886 hade 206 tjänster varit delaktiga i pensionsinrättningen efter högsta medgifna belopp. Enligt af sakkunnig gjord utredning skulle, om för *alla* dessa tjänster begärts och erhölets delaktighet efter 1,200 kronor, erfordrats ett årsanslag af 2,600 kronor.

År 1897 hade antalet tjänster, som vore delaktiga efter 1,000 kronor, ökats till 433. Om för *alla* dessa begärdes och erhöles delaktighet efter 1,200 kronor, skulle alltså krävas ett årsanslag af 5,465 kronor. Om derutöfver för *några* tjänster delaktighetsbeloppet ytterligare höjdes till 1,300 à 1,600 kronor, så skulle än vidare erfordras omkring 2,500 kronor, alltså in alles omkring 8,000 kronor.

Ganska säkert vore emellertid, att, om medgifvande lemnades skoldistriktet att vinna delaktighet i pensionsinrättningen efter belopp intill 1,600 kronor, det skulle dröja en ansenlig tid, innan de 433 tjänster, som nu vore delaktiga efter 1,000 kronor, komme upp till det blifvande maximidelaktighetsbeloppet. Och då för genomförande af den år 1887 ifrågasatta förhöjningen ingen uppoffring från statsverkets sida då behöft ifrågakomma, kunde ganska säkert den nu föreslagna rättvisa reformen komma till stånd, utan att för närvarande mera än på sin höjd 5,000 kronors förhöjning i årsanslaget för folkskollärarnes pensionering blefve erforderlig.

Det kan visserligen icke bestridas, att det torde finnas ett icke obetydligt antal folkskollärare, särskildt bland de i städerna anstälde, hvilka åtnjuta aflöningsförmåner, som delvis ganska betydligt öfverstiga det för delaktighet i folkskollärarnes pensionsinrättning nu stadgade maximibeloppet 1,000 kronor. Det bör emellertid icke förbises, att uti dessa högre löner i allmänhet ingår jemväl hyresersättning med flere förmåner, på hvilka pensionsrätt icke får grundas.

Såsom motionären erinrat, visade sig Riksdagen sistlidet år behjerta folkskollärarnes intressen genom att åt dem medgifva ett andra ålders-tillägg, hvarmed följde en ökning å 100 kronor uti minimidelaktighetsbeloppet i pensionsinrättningen och för statsverket en ökning å 50,000 kronor uti det årliga bidraget till samma pensionsinrättning. Att nu vidtaga någon förändring uti folkskollärarnes pensionsvilkor, hvarmed ökade utgifter för staten skulle följa, synes redan med anledning häraf mindre lämpligt.

Dertill kommer, att för tryggande af ifrågavarande pensionsinrättnings ekonomiska ställning det befunnits nödvändigt, att densamma från och med innevarande år erhåller ett med 95,000 kronor höjdt, årligt statsanslag. Då utskottet derjemte föreställer sig, att de af ett bifall till motionärens yrkande om delaktighetsbeloppets höjning föranledda kostnaderna för statsverket ingalunda kunna begränsas inom de af honom förslagsvis beräknade beloppen 5,000 till 8,000 kronor, utan sannolikt komma att vida öfverstiga desamma, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen, utan hemställer,

att herr Hammarlunds ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Angående
en inom
Andra Kam-
maren väckt
motion.

4:o Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 50) har herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utreda, i hvad mån och på hvad sätt ett ålderdomsunderstöd eller en pension måtte kunna med snaraste beredas våra indelta soldater, såväl vid kavalleriet som vid infanteriet, samt sedermera för Riksdagen framlägga förslag derom.

Motionären har till en början erinrat, att det inom vårt statslif vore så ordnad, att nästan alla embets- och tjänstemän efter afgåendet från tjensten vid en viss ålder åtnjöte en s. k. pension. Denna pension eller summa penningar, som de årligen uppbure under hela sin återstående lefnad, uppginge till vissa procent af deras senast innehafda lön som statstjänstemän, vanligast två tredjedelar af densamma.

Denna hjälp, som staten till en del ansett sig skyldig lemna sina tjenare på ålderdomen, hade under de senaste åren mer och mer tagits i anspråk, äfven af dem, som direkt icke kunde sägas vara statens embetsmän; och under sistförflutna riksdag hade till och med förelegat ett förslag, som afsett att obligatoriskt förse alla Sveriges arbetare med ett ålderdomsunderstöd.

Men oaktadt denna utsträckning af principen om statshjelp under ålderns dagar, hade man likväl hittills förbigått en hel här, nemligen våra indelta soldater; ty ibland desse vore det endast de äldsta, som efter erhållet afsked kunde bekomma en liten årlig gratifikation, uppående till några få kronor, ur en fond eller samlad kassa (Vadstena krigsmanshusfond).

Orsaken till detta förbigående ansåge motionären ligga deruti, att dessa soldater förut uteslutande aflönats af innehafvarne af landets jordbruk och således på sätt och vis varit deras tjenare, samt på de flesta orterna erhållit större delen af sin lön in natura, deribland ett litet torp, hvilket soldaten äfven efter erhållet afsked fått besitta. Nu deremot hade man mer och mer börjat öfvergå till kontant aflöning, hvilken helt och hållet vid afskedstagandet öfverflyttades på den nyanskaffade, och den afgående erhöle derefter ingenting, för så vidt att han ej tienstgjort så lång tid, att han, som ofvan nämnts, blefve »gratialist» och på det sättet årligen erhöle några få kronor. Samtidigt med denna öfvergång från in natura- till kontant aflöning, försigginge äfven en annan. Sedan 1885 hade nemligen staten börjat ersätta jordegaren eller, rättare sagdt, rust- och rotehållaren för rust- och roteringsbesväret, och den tid vore snart inne, då denna ersättning skulle lemnas till den fulla, uppskattade kostnaden. Den indelte soldaten blefve så-

ledes snart helt och hållet statens tjenare, hvilken enligt nu gällande härordning hade den ansvarsfulla och dubbla uppgiften att i farans stund försvara vårt fädernesland och dervid äfven vara ett stöd för vår beväring. De hade också hittills erhållit det bästa vitsord i sin tjänstgöring, och de syntes därför icke längre böra blifva bortglömda och vanlottade under sina gamla dagar. Vederfaren rättvisa och likställighet hade alltid eldat den svenske krigaren att med oemotståndlig kraft uppoffra sitt lif och blod för Konung och fädernesland, och denna vackra egenskap funnes ännu kvar hos vårt folk och borde tillvaratagas och uppmuntras.

Statsmagterna syntes således ej längre hvarken kunna eller böra undgå att vidtaga åtgärder ledande dertill, att våra käcka indelta soldater med snaraste måtte tillförsäkras ett ålderdomsunderstöd eller en pension.

Någon synnerligen betungande utgift för statsverket borde en sådan åtgärd ej kräfvä, enär en förvisning om ett ålderdomsunderstöd säkerligen skulle underlätta soldatanskaffningen och nedbringa statens kostnad för ersättning af rustnings- och roteringsbesvären; besparingen i detta hänseende kunde således tillgodoföras det bidrag, staten åtog sig att lemna till ifrågavarande ålderdomsunderstöd.

Motionären ansåge sig dock icke kunna eller böra föreslå på hvad sätt, under hvilka vilkor och till hvilket belopp, ett sådant ålderdomsunderstöd borde lemnas åt vår indelta soldat, utan vore öfvertygad, att endast Kongl. Maj:t skulle nöjaktigt kunna åvägabringa en sådan utredning, som ett dylikt förslag kräfde.

Utskottet förbiser visserligen icke vigten af de synpunkter, som motionären framhållit för bedömande af den af honom väckta frågan, eller de skäl, han anfört för ett bifall till sin framställning. Dock har utskottet, som härvid velat erinra, att åt f. d. indelte soldater redan utgå pensioner från Vadstena krigsmanshuskassa till belopp af från 15 till 72 kronor årligen samt att jemväl från andra fonder, såsom invalidhusfonden och Konungens allmänna hospitalsfond, understöd kan under vissa förhållanden på ansökan erhållas, ansett, att en så vidtutseende omreglering af pensionsförhållandena för indelta arméns manskap, som motionärens förslag synes innebära, icke nu bör ifrågasättas. De från berörda kassor nu utgående pensioner och understöd äro emellertid, på sätt motionären framhållit, till sitt belopp ganska obetydliga och kunna först för den till hög ålderdom komme f. d. soldaten uppgå till någon mera afsevärd summa. Men äfven med de nuvarande pensionsbeloppen kan Vadstena krigsmanshuskassa endast genom att årligen

tillgripa en del af sitt kapital fullgöra sina pensionsförpligtelser. Dess kapitalbehållning har nemligen nedgått från 4,845,803 kronor 44 öre den 1 januari 1890 till 4,578,358 kronor 49 öre den 31 december 1897; och vid sådant förhållande finner utskottet det vara angeläget, att något varder till ordnande af ifrågavarande pensionering åtgjordt. Utskottet har vid öfvervägande af de för sådant ändamål möjligen lämpliga åtgärderna funnit sig böra jemväl taga i betraktande angelägenheten af, att desamma icke må leda dertill, att åldern i tjenst för den indelta arméns manskap varder faktiskt ökad till men för härens stridsduglighet. Utskottet har trott sig finna, att under närvarande förhållanden målet lättast skulle vinnas genom att Vadstena krigsmanshuskassa sättes i tillfälle att utan minskning af sina tillgångar genast vid den indelte soldatens inträde i pensionsåldern till honom utdela pension till något högre belopp än för närvarande. En utredning af denna fråga samt af de kostnader, som skulle uppkomma för statsverket med anledning af en dylik ökad pensionering från nämnda kassa, finner utskottet vara önskelig och får, på grund af hvad sålunda anförts, hemställa,

att Riksdagen, med föranledande af herr Ericssons förevarande motion, må besluta att hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida från Vadstena krigsmanshuskassa lämpligen må till f. d. indelte soldater genast vid deras inträde i pensionsåldern kunna beredas någon förbättring uti de för närvarande utgående pensionerna, äfvensom angående storleken af det höjda statsbidrag till kassan, som af en dylik ökad pensionering skulle blifva erforderligt, samt derefter till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen må befinnas föranleda.

Angående anslagen under pensionsstaten.

5:o. I afseende å de i nu gällande riksstat uppförda anslagen under pensionsstaten har Kongl. Maj:t icke ifrågasatt annan ändring än den uti propositionen n:o 34 angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten m. m. beträffande anslaget till civilstatens pensionsinrättning föreslagna, hvilken proposition blifvit till behandling af särskildt utskott hänvisad.

Utskottet hemställer,

att anslagen under pensionsstaten må i 1900

års riksstat uppföras med oförändrade belopp, dock att uppförandet af anslaget till civilstatens pensionsinrättning må bero af det beslut, Riksdagen i anledning af särskilda utskottets hemställan på grund af Kongl. Maj:ts förenämnda proposition n:o 34 kommer att fatta.

Allmänna indragningsstaten.

6:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 115) har herr *C. H. Björck* föreslagit, att Riksdagen ville från och med år 1900 höja den årliga pensionen för f. d. vaktkonstaplarna i Varberg *Johan August Vinberg* och *Anders Johansson* med 160 kronor för hvardera, så att denna således måtte komma att utgå med 400 kronor årligen för hvar och en af dem.

Angående ifrågasatt höjning af pensionen till f. d. vaktkonstaplarna i Varberg J. A. Vinberg och A. Johansson.

Motionären har till stöd för denna framställning anfört följande.

Då straffängelset i Varberg 1881 indrogs, hade bestämts, att de åtta vaktkonstaplar, som varit anställda vid detsamma, nemligen *Gustaf Olsson*, *Anders Ahlqvist*, *Niklas Hed*, *Anders Hultin*, *Johan August Vinberg*, *Johannes Lind*, *Olaus Carlsson* och *Anders Johansson*, men i anseende till ålder och sjuklighet ej lämpligen kunde förflyttas till tjänstgöring vid annan fängvårdsanstalt, skulle kvarstanna i Varberg med skyldighet att i mån af krafter och arbetsförmåga användas dels att tillse och vårda kronans vid fängelset befintliga inventarier, dels att biträda vid de reparationer å byggnaderna, som kunde förekomma, emot åtnjutande årligen, de tre förstnämnde af 400 kronor och de fem öfriga af 300 kronor hvardera af sina löneförmåner. De tre förstnämnde, som 1884 uppnått en ålder af 59 år och deröfver, hade genom kongl. brefvet af den 28 november sistnämnda år erhållit en årlig pension af 400 kronor hvardera, hvaremot de fem sistnämnde bibehållits i sina löner, alldenstund lämplig sysselsättning syntes kunna dem beredas vid disciplinkompaniet, som 1885 förlagts till Varberg.

Då sedermera genom kongl. brefvet den 1 juli 1886 dessa fem vaktkonstaplar erhållit en pension, som, med fästadt afseende på att de fortfarande vid fästningen kunde erhålla arbete och aflöning,

bestämts så lågt som till 240 kronor för hvarje, hade på egen begäran tre af dem afgått från sin anställning vid fästningen, hvaremot de tvenne öfriga, Johan August Vinberg och Anders Johansson, fortfarande stannat kvar, hvarvid deras aflöning såsom portvakter m. m. småningom stigit till 365 kronor årligen, så att deras hela årliga inkomst af lön och pension uppgått till 605 kronor för vardera tills år 1897. Sistnämnda år hade emellertid disciplinkompaniet indragits och dermed äfven deras aflöning, hvadan de nu under sin bräckliga ålderdom hufvudsakligen hade den obetydliga pensionen af 240 kronor att försörja sig och sina familjer med. Denna pension vore otillräcklig och kunde väl ej heller anses som en lämplig ersättning och belöning för den långa och trogna tjänstetid — närmare 40 år för Vinberg och 33 år för Johansson — hvarunder de slitit ut sig i det allmännas tjänst. Det syntes under dessa förhållanden vara rätt och billigt, att deras respektive pensioner höjdes till det belopp, som deras kamrater efter liknande ålder och tjänstetid erhållit, helst de nu vore sjuke och orkeslöse samt således ej kunde slå sig fram på den lilla pensionen.

Med anledning af denna framställning vill utskottet till en början anmärka, att motionärens uppgift, att tre f. d. vaktkonstaplar vid ifrågavarande f. d. straffängelse, vid namn Olsson, Ahlqvist och Hed, skulle genom ett kongl. bref den 28 november 1884 hafva erhållit pensioner å 400 kronor hvarje, synes bero på ett misstag. Sedan nemligen frågan om pension åt dem af Kongl. Maj:t gjorts till föremål för proposition till 1885 års Riksdag, dervid Kongl. Maj:t visserligen föreslog pensioner till nyssnämnda belopp, ansåg Riksdagen högre pensioner icke böra dem medgifvas, än som motsvarade 80 procent å de arfvoden, de då uppburo, och beviljade därför pensioner till belopp af endast 320 kronor åt dem hvar.

Hvad beträffar nu ifrågavarande två f. d. vaktkonstaplar, Vinberg och Johansson, har utskottet af vid motionen fogade handlingar inhemtat, att de äro födde, Vinberg den 21 april 1833 och Johansson den 25 juni 1830. Vidare vill utskottet erinra, att, sedan, med anledning af en utaf dem år 1884 gjord ansökan om pension, fängvårdsstyrelsen föreslagit åt dem pensioner å 300 kronor vardera samt Kongl. Maj:t till 1886 års Riksdag aflåtit proposition i enlighet med fängvårdsstyrelsens förslag, Riksdagen fann pensionerna böra begränsas till 80 procent af deras åtnjutna arfvoden, eller sålunda till 240 kronor, under förklarande derjemte, att Riksdagen ansåge sig ega så mycket större skäl att vidtaga dylik nedsättning i de begärda pensionsbeloppen, som

omförmälde vaktkonstaplar icke kunde åberopa hvarken någon synnerlig hög ålder eller jemförelsevis längre tjenstetid.

Under dessa förhållanden, samt då dessutom utskottet, som håller före, att Kongl. Maj:t ej lärer underlåta att beträffande nu ifrågavarande två f. d. vaktkonstaplar, hvilka, sedan nämnda pension dem beviljades, förblifvit i statens tjänst i ytterligare mer än elfva år, till Riksdagen aflåta framställning om förhöjd pension, för den händelse Kongl. Maj:t dertill finner skäl, icke anser det lämpligt att, på yrkande af enskild motionär, ändring vidtages i de sålunda redan förut af Riksdagen fastställda pensionsbeloppen, finner utskottet sig böra hemställa,

att herr Björcks ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

7:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under hänvisning till hvad uti det vid statsverkspropositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 21 oktober 1898 är af departementschefen uti förevarande ämne anfördt, hemställer utskottet,

*Angående
pension för
verkmästarna
C. P. Hansson
och B. C.
Johansson.*

[2.]

att för verkmästarna vid salpetersjuderistaten *Carl Peter Hansson* och *Bror Christian Johansson* må å allmänna indragningsstaten uppföras pensioner till belopp af 50 kronor för hvardera, att räknadt från 1898 års ingång af dem under deras återstående lifstid årligen åtnjutas.

8:o. Uti statsverkspropositionen under förevarande hufvudtitel har Kongl. Maj:t i punkten 3 föreslagit, att för drängen vid krigsskolan *Lars Erik Lindblom* måtte å allmänna indragningsstaten uppföras en pension af 250 kronor, att af honom under hans lifstid årligen åtnjutas med beräkning från och med månaden näst efter den, då han från sin befattning vid krigsskolan erhållit entledigande.

*Angående
pension för
drängen vid
krigsskolan
L. E. Lind-
blom.*

[3.]

Beträffande denna framställning innehåller statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 22 december 1898 följande.

Uti en af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen i egenskap af inspektör för militärläroverken med tillstyrkan af bifall öfverlemnad skrifvelse af den 30 augusti 1898 hade chefen för krigsskolan, med anmälan, att såsom vaktmästare vid Karlbergs slott tjenstgörande drängen *Lars Erik*

Lindblom på grund af sjukdom anhållit om afsked från sin tjenst med pension, underställt pensionsfrågan Kongl. Maj:ts pröfning och dervid, under återopande af för Lindblom utfärdade, skrifvelsen bifogade fräjde-, läkare- och tjenstgöringsbetyg samt med tillkännagifvande, att Lindblom under senaste tiden såsom aflöning åtnjutit 2 kronor om dagen, eller 730 kronor för år, hemställt, att, då till krigsskolans disposition icke finnes några medel för pensionering af derstädes anstälde drängar, men det syntes obilligt, om Lindblom, som vid krigsskolan tjenat i mer än 24 år, skulle efter en långvarig och trogen tjenst, hvilken på grund af dervid ådragen sjukdom måst afbrytas, meddelas afsked, utan att det i någon mån sörjdes för hans uppehälle för framtiden, Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition om beviljande åt Lindblom för hans återstående lifstid af en årlig pension af 500 kronor, att utgå från och med september månad 1898.

Af förenämnda betyg inhemtades, att Linblom, som vore född den 11 januari 1851 och således uppnått en ålder af nära 48 år, under en sammanräknad tid af 24 år varit vid krigsskolan anställd såsom dels utarbetare, dels postbud och dels vaktmästare; att han, enligt afgifna läkarebetyget, under sin tjensteutöfning vid krigsskolan ådragit sig kronisk ledgångsreumatism, hvilken trots fortgående läkarebehandling icke förbättrats, och att han på grund deraf nu och för framtiden vore oförmögen att fullgöra den tjenst, han vid krigsskolan innehade; samt att Lindblom, enligt vitsord af krigsskolans förutvarande chef, med stor pligttrohet och arbetsamhet skött sina åligganden och sannolikt genom den ansträngande tjensten såsom postbud och städningsarbetet i kalla förstugor och dragiga lokaler ådragit sig den sjuklighet, som nu gjorde honom mindre arbetsför.

Uti häröfver infor dradt och den 11 november 1898 afgifvet utlåtande hade arméförvaltningen förklarat sig icke i öfrigt hafva något att erinra emot chefens för krigsskolan ofvanberörda framställning, men hemställt, att den ifrågasatta pensionen finge beräknas och utgå från och med månaden näst efter den, uti hvilken Lindblom från sin befattning vid krigsskolan erhöle entledigande.

Statskontoret, hvars yttrande i ärendet jemväl infor drats, hade den 3 december 1898, med erinran, att i gällande stat för krigsskolan finnes under rubrik »Betjeningsstaten» upptaget för 22 drängar ett belopp af 11,000 kronor, från hvilket den af Lindblom åtnjutna aflöning af 730 kronor per år utgått, anført, att statskontoret lika med öfriga vederbörande funne det tillbörligt, att Lindblom, derest han till följd af sjuklighet icke längre kunde bibehållas i sin nuvarande befattning

vid krigsskolan, blefve vid sin ofrivilliga afgang från tjensten hugnad med något understöd för sina återstående dagar, men att statskontoret, vid det förhållande, att Lindblom, om än oförmögen till skötande af de sysslor, honom vid krigsskolan åläge, icke syntes vara till allt arbete oduglig och således torde kunna sjelf något bidraga till sin försörjning samt med jemväl fästadt afseende å Lindbloms ålder och tjenstetid, funne sig icke kunna förorda understöd till så högt belopp, som föreslagits, och därför hemställt, att detsamma måtte bestämmas till 250 kronor, att i årlig pension utgå från och med månaden näst efter den, hvaruti afsked blifvit Lindblom meddeladt.

På grund af hvad sålunda förekommit, ansåge sig departementschefen, med särskild hänsyn till, att Lindblom efter all sannolikhet under utöfning af sin tjenst vid krigsskolan ådragit sig den sjukdom, som numera gjort honom oförmögen att fortfarande fullgöra sina tjensteåligganden, böra tillstyrka aflåtande af proposition i ämnet i enlighet med statskontorets hemställan.

Med anledning af hvad sålunda i statsrådsprotokollet uti denna fråga anförts, finner sig utskottet emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke böra göra annan erinran, än att den ifrågasatta statshjelpen åt Lindblom torde böra utgå i form af årligt understöd och icke såsom pension, och hemställer alltså utskottet,

att Riksdagen må bevilja drängen vid krigsskolan Lars Erik Lindblom för hans återstående lifstid ett årligt understöd å 250 kronor, att utgå från allmänna indragningsstaten och beräknas från och med månaden näst efter den, då han från sin befattning vid krigsskolan erhållit entledigande.

9:o. Uti en till Riksdagen den 24 februari 1899 aflåten särskild proposition (n:o 74) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva, att för förre sergeanten vid Bohusläns regemente *C. J. Stjernman* finge å allmänna indragningsstaten uppföras en pension af trehundra-sextio kronor, att af honom från och med den 1 januari 1900 årligen under hans återstående lifstid åtnjutas.

*Angående
pension åt
förre sergean-
ten C. J.
Stjernman.*

Det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landförsvarsärenden den 24 februari 1899 utvisar, att då anmäls en hos Kongl. Maj:t af löjtnanten vid Jemtlands fältjägarregemente *G. A. Stjernman*

gjord ansökan derom, att, när hans broder, förre sergeanten vid Bohusläns regemente C. J. Stjernman, hvilken år 1897 sökt och erhållit afsked från regementet, dervid lidit af sinnessjukdom och icke varit tillräckelig för sina handlingar, samt C. J. Stjernman, hvars sinnessjukdom varat i 3 à 4 år, numera af läkare förklarats för all framtid otjänstbar, Kongl. Maj:t måtte tillerkänna C. J. Stjernman den pension, som enligt gällande bestämmelser vore af obotligt vansinne lidande militär tillförsäkrad.

Vid ansökningen hade funnits fogade tjänsteförteckning, läkareintyg och öfriga handlingar, af hvilka framgätt, bland annat, att C. J. Stjernman, som vore född den 23 april 1866, den 8 oktober 1884 antagits till volontär vid Bohusläns regemente och den 18 april 1889 befordrats till sergeant i regementet samt den 1 augusti 1891 konstituerats till sergeant af 2 klassen; att han, som på grund af nervös hjertåkomma varit befriad från 1891—1893 års möten, på egen begäran den 3 september 1897 erhållit afsked från beställning på stat; att O. Gill, som under åren 1895 och 1896 tjänstgjort såsom extra läkare vid regementet och derunder haft tillfälle iakttaga C. J. Stjernmans sinnessjukdom, intygat, att denne förefallit långt ifrån normal och att Gill ansåge honom lida af höggradig nervsvaghet (neurasthenia); att legitimerade läkaren F. Svensson uttalat såsom sin öfvertygelse, att C. J. Stjernman redan i september 1897 lidit af sinnessjukdom och varit otillräckelig; samt att öfverläkaren vid Upsala hospital, der C. J. Stjernman numera vårdades, intygat, att denne lede af kronisk sinnessjukdom och antagligen aldrig skulle blifva tjänstbar såsom militär, att det måste antagas, att C. J. Stjernman redan i september 1897 varit sinnessjuk, och att den nervsvaghet, som extra läkaren Gill åren 1895 och 1896 iakttagit hos C. J. Stjernman, borde antagas hafva utgjort prodromerna till hans nuvarande sinnessjukdom.

Efter erhållen remiss hade chefen för tredje arméfördelningen öfverlemnadt och såsom eget utlåtande åberopat ett af chefen för Bohusläns regemente afgifvet yttrande, deruti regementschefen förklarar, att han, på grund af hvad läkarne intygat, ansåge det vara med billighet och rättvisa förenadt, att C. J. Stjernman behandlades, såsom om han blifvit sinnessjuk under den tid, han varit i tjenst, och att C. J. Stjernman fördenskull syntes böra komma i åtnjutande af pension från allmänna indragningsstaten inom den tid, som författningarne i dylikt fall bestämde.

Vidare hade medicinalstyrelsen blifvit i ärendet hörd och dervid afgifvit det utlåtande, att den höggradiga nervsvaghet (neurasthenia),

hvaraf C. J. Stjernman redan åren 1895 och 1896 lidit, antagligen utgjort förebud (prodromer) till hans nuvarande sinnessjukdom, samt att han vid afskedstagandet i september 1897 sannolikt varit på grund af sinnessjukdom beröfvad förmågan att sina handlingar fritt bestämma och deras följder bedöma.

Slutligen hade statskontoret med infordradt utlåtande inkommit och dervid öfverlemnadt uppgift från vederbörande länsman, att C. J. Stjernman egde $\frac{1}{4}$ mantal Dyrhufvud i Ljungs socken jemte åtskillig lösegendom, som af länsmanen värderats till 4,000 kronor för den fasta och 1,000 kronor för den lösa egendomen.

För egen del hade statskontoret — under erinran, dels att jemlikt 8:de punkten i kongl. cirkuläret angående ny pensionsreglering för armén den 22 juni 1897 den löntagare, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet eller vansinne, utan att anledning förefunnes, att han kunde återvinna tjenstbarhet, finge, sedan detta förhållande genom föregående undersökning blifvit utredt, utan egen ansökning från tjensten skiljas mot åtnjutande under sin återstående lifstid af pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande den enligt nämnda cirkulär för tjensten bestämda pension och fyllnadspension, dels ock att enligt 1:sta punkten af samma cirkulär dessa pensionsförmåner utginge för lön ej öfverstigande 1,000 kronor med lönens hela belopp med tillägg för underbefäl, som berättigats till beklädnad eller ersättning derför, af dessa förmånens värde, beräknadt till vissa procent af lönen, eller för sergeant af 2:a klassen till 50 procent — anført, att C. J. Stjernman, i hvars aföning vid regementet ingått lön 240 kronor och beklädnad 120 kronor, torde, derest han icke sökt och erhållit afsked, med stöd af 8:de punkten af förberörda cirkulär, vid innevarande års utgång kunnat blifva å allmänna indragningsstaten öfverflyttad med pension till belopp af 360 kronor; och då styrkt blifvit, att C. J. Stjernman icke varit att anse såsom tillräcknelig vid den tid, då han begärt afsked och sålunda gått händelserna i förväg samt beröfvat sig sin lagliga rätt till lön eller pension, hade statskontoret ansett ansökningen vara förtjent af afseende, så mycket hellre som C. J. Stjernmans ekonomiska ställning icke vore för hans framtida uppehälle betryggande, hvadan statskontoret tillstyrkt, att proposition måtte till Riksdagen aflåtas om beviljande för C. J. Stjernman å allmänna indragningsstaten af en årlig pension af 360 kronor att utgå från och med den 1 januari år 1900.

För egen del har departementschefen hänvisat till de sålunda afgifna yttrandena.

På grund af hvad sålunda upplysts, anser utskottet det visserligen vara billigt, att något understöd af statsmedel må beviljas Stjernman, men håller utskottet före, att, då denne genom att sjelf begära afsked, om ock detta måste antagas hafva skett i mindre tillräkneligt tillstånd, sjelf beröfvat sig den rätt, han eljest haft till pension, samt Stjernman är ogift och icke medellös, pensionen lämpligen kan bestämmas till 200 kronor, hvilket belopp ungefär motsvarar afgiften för hans vårdande å hospital. Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att för förre sergeanten vid Bohusläns regemente C. J. Stjernman må å allmänna indragningsstaten uppföras en pension af tvåhundra kronor, att af honom från och med den 1 januari 1900 årligen under hans återstående lifstid åtnjutas.

Angående pension åt förre sjukhusdrängen N. J. G. Carlsson och förre baderskan B. M. C. Bergman.

10:o. Uti särskild till Riksdagen den 6 mars 1899 afåten proposition (n:o 78) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för förre sjukhusdrängen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm *Nils Johan Gustaf Carlsson* och förre baderskan derstädes *Brita Maria Charlotta Bergman*, född Wahlström, å allmänna indragningsstaten uppföra pensioner till belopp af 400 kronor för den förre och 450 kronor för den senare, att från och med den 1 januari innevarande år af dem under deras återstående lifstid årligen åtnjutas.

Beträffande denna framställning inhemtas af det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden den 6 mars 1899 följande.

Uti skrifvelse den 13 september 1898 hade direktionen öfver allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm, med erinran, att den beslutade nya organisationen af sjukhuset vore afsedd att träda i kraft den 1 januari 1899, gjort framställning om beredande af understöd åt dem bland den vid sjukhuset anställda personal, som syntes böra af sådant understöd komma i åtnjutande till följd vare sig deraf, att deras tjänstebefattningar vore afsedda att indragas, eller deraf, att de för ålder, sjuklighet eller eljest vore mindre lämpliga att fortfarande efter den nya organisationens genomförande användas i sjukhusets tjänst, och hade i sådant hänseende af direktionen hemstälts bland annat, att nedan nämnda två, betjeningsstaten tillhörande, personer, hvilka under längre tid med pligtrohet fullgjort sina tjänsteåligganden, måtte under sin

återstående lifstid tilldelas pensioner från allmänna indragningsstaten till följande, den kontanta aflöning, en hvar af dem vid sjukhuset åtnjutit, motsvarande belopp, nemligen:

sjukhusdrängen Nils Johan Gustaf Carlsson kr 456: 25
 och baderskan Brita Maria Charlotta Bergman, född Wahlström, » 456: 25
 hvilka åtnjöte, förutom den kontanta aflöningen, jemväl fri bostad å sjukhuset med ved och lyse äfvensom daglig portionsersättning.

Uti häröfver den 30 december 1898 afgifvet utlåtande hade arméförvaltningen å intendents- och civila departementen yttrat, att för sjukhusdrängen Carlsson samt baderskan Bergman funnes icke plats enligt den nya organisationen, och att med afseende å hvad som blifvit upplyst rörande Bergmans lefnads- och tjensteålder samt Carlssons helso-tillstånd arméförvaltningen funne det vara med billighet och statens husbondevärdighet öfverensstämmande, att dessa ej utan vidare afskedades. Arméförvaltningen ansåge således, att pensioner å indragningsstaten borde beredas Carlsson och Bergman med 450 kronor hvardera.

Vidare hade statskontoret den 16 sistlidne januari inkommit med yttrande i detta ärende och dervid anfört, att, beträffande Carlsson, statskontoret af handlingarna inhemtat, att denne uppnått en ålder af 58 år och varit i sjukhusets tjenst anställd i 14 år samt, enligt den 2 december 1892 fastställd aflöningsstat, uppburit dagarfvode med 1 krona 25 öre, hvarförutom han varit berättigad till fri bostad å sjukhuset jemte ved och lyse äfvensom till daglig portionsersättning;

att Carlsson enligt behörigt läkarebetyg till följd af tarmblödningar vore mycket nedsatt till sina kroppskrafter och därför oförmögen att genom arbete sig försörja, samt att någon varaktig förbättring i hans tillstånd icke för framtiden vore att förvänta; samt

att Carlssons befattning icke upptoges i den nya staten, utan skulle ersättas med manskap från Svea trängbataljon;

och hade statskontoret, som delat den af arméförvaltningen uttalade mening, att det icke vore med billighet och statens husbondevärdighet öfverensstämmande att utan vidare afskeda Carlsson, men ansett, att hans jemförelsevis korta tjenstetid påkallade en nedsättning jemväl i de af arméförvaltningen förordade pensionsbeloppen, förden-skull hemställt, att genom proposition Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att åt Carlsson å allmänna indragningsstaten uppföra årspension af 400 kronor att utgå under hans återstående lifstid från och med månaden näst efter den, hvori han blifvit från sin innehafvande befattning vid sjukhuset skild.

Vidare hade statskontoret, i likhet med direktionen och arméför-

valtningen, funnit sig böra till erhållande af pension å allmänna indragningsstaten förorda baderskan Bergman, hvilken, enligt hvad styrkt blifvit, uppnått en ålder af nära 65 år och i mer än 41 år varit vid sjukhuset anställd, men hvilkens befattning ej återfunnes i den nya staten; och då hennes å 1892 års stat fastställda aflöning utgjorts af dagarfvode till belopp af 1 krona 25 öre samt hon dessutom egt att åtnjuta fri bostad å sjukhuset med ved och lyse samt daglig portionsersättning, hade statskontoret icke haft någon erinran att framställa mot det pensionsbelopp af 450 kronor, hvartill hon af arméförvaltningen blifvit föreslagen, utan hade statskontoret hemställt, att jemväl beträffande henne proposition måtte till Riksdagen aflåtas om uppförande af pension å allmänna indragningsstaten att med 450 kronor utgå under hennes återstående lifstid, räknadt från och med månaden näst efter den, hvarunder hennes anställning vid sjukhuset upphört.

Med anledning af hvad sålunda förekommit, har departementschefen förklarar sig anse, att pensioner å allmänna indragningsstaten syntes böra, på sätt embetsverken tillstyrkt, beredas Carlsson och Bergman, på grund af deras lefnads- och tjensteålder samt hvad om den förres helsotillstånd blifvit upplyst, äfvensom dels att de belopp, statskontoret i sådant hänseende föreslagit, syntes kunna vara för ändamålet tillräckliga, och dels att pensionerna borde utgå från och med den 1 januari innevarande år, då Carlssons och Bergmans anställning vid sjukhuset upphört.

Emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke funnit annat att erinra, än att med fast afseende på de beslut Riksdagen fattat, dels år 1897 i fråga om pension åt tvätterskan vid allmänna garnisonssjukhuset Emilia Höglund och dels år 1898 angående pension åt kokerskan derstädes Maria Nilsson, utskottet ansett sig icke kunna för Bergman förorda pension till högre belopp än som för sistnämnda två personer medgifvits eller 300 kronor. Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen må på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen för förre sjukhusdrängen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm Nils Johan Gustaf Carlsson och förra baderskan derstädes Brita Maria Charlotta Bergman, född Wahlström, å allmänna indragningsstaten uppför pensioner till belopp af 400 kronor för den förre och 300 kronor för den senare, att från och med den 1

januari innevarande år af dem under deras återstående lifstid årligen åtnjutas.

11:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 248) hafva herrar *C. Wallis* och *C. H. Björck* hemställt, att Riksdagen måtte besluta att å allmänna indragningsstaten uppföra pensioner till belopp af 400 kronor för hvardera af förre vaktmästarne vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm, *Anders Petter Andersson Dahlin* och *Carl Erik Nyström*, att utgå från och med månaden näst efter den, hvari de blifvit från sina innehafvande befattningar vid sjukhuset skilde och intill dess de erhöle annau anställning i statens tjenst.

Angående en inom Andra Kammaren väckt motion.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för framställningen i fråga, får utskottet hänvisa till sjelfva motionen.

Såsom jemväl motionärerna erinrat, är i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 6 mars 1899, hvilket finnes fogadt vid Kongl. Maj:ts under nästföregående punkt 10:o i detta utlåtande af utskottet behandlade proposition n:o 78, angående pensioner åt förre sjukhusdrängen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm *Nils Johan Gustaf Carlsson* och förra baderskan derstädes *Brita Maria Charlotta Bergman*, meddeladt, att fråga förevarit om pension äfven åt de uti denna motion omförmälda personer, *Dahlin* och *Nyström*, hvilka uppnått en ålder af, *Dahlin* 45 och *Nyström* 43 år, samt varit i sjukhusets tjenst anstälde, *Dahlin* 15 och *Nyström* 17 år. Arméförvaltningen och statskontoret, som i ärendet hörts, hade tillstyrkt pensions beviljande, men departementschefen förklarade sig anse *Dahlins* och *Nyströms* lefnads- och tjensteålder icke kunna för dem grundlägga något berättigadt anspråk på pension för deras återstående lifstid. Då de, enligt hvad departementschefen vidare anfört, uppnått en lefnadsålder af respektive 45 och 43 år, befunne de sig i den ålder, då mannen i allmänhet vore fortfarande fullt arbetsför; de borde följaktligen kunna finna ny anställning och derigenom utväg att försörja sig, men då någon tid kunde komma att åtgå, innan dylik anställning kunde af dem erhållas, syntes det billigt, att en hvar af dem måtte tilldelas en gratifikation för en gång, afsedd att underlätta deras utkomst under den tid, de kunde komma att sakna anställning. Gratifikationens belopp ansåges för hvardera lämpligen kunna bestämmas till 600 kronor, och hemstälde därför departementschefen, att Kongl. Maj:ts behagade medgifva, att till *Dahlin* och *Nyström* finge från fjerde hufvudtitelns anslag till extra utgifter utbetalas en

gratifikation för en gång af 600 kronor åt hvardera. Denna hemställan blef af Kongl. Maj:t gillad och bifallen.

Då således Kongl. Maj:t helt nyligen förehaft till ompröfning frågan om pension åt Dahlin och Nyström samt desse i stället för pension beviljats en gratifikation å 600 kronor hvardera, hvilken redan torde vara till dem utbetald, hemställer utskottet,

att herrar Wallis' och Björcks förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Angående pen-
sion för lek-
torn vid
sjökrigsskolan
J. F. Lager-
lund.

12:o. Kongl. Maj:t har uti punkten 4 under denna hufvudtitel i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen medgifva, att för lektorn vid sjökrigsskolan *Johan Fredrik Lagerlund* måtte å allmänna indragningsstaten uppföras en årlig pension af 3,500 kronor, att under hans återstående lifstid utgå från och med månaden näst efter den, då afsked från hans anställning vid sjökrigsskolan blefve honom beviljad.

[4]

Enligt hvad det vid propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden den 30 december 1898 utvisar, har föredragande departementschefen, efter anmälan af en af chefen för sjökrigsskolan öfverlemnad och till nådigt bifall förordad ansökning, deri lektorn vid skolan m. m. *Johan Fredrik Lagerlund*, med förmålan att han öferskridit en ålder af 70 år och numera funne sina krafter vara i aftagande, så att han icke kunde fullgöra alla de skyldigheter, som åläge honom såsom lektor i matematik jemte mekanik samt fysik vid skolan, anhållit, att honom vid afskedstagandet måtte beredas en årlig pension i enlighet med de grunder, som gälde för lektorerna vid rikets allmänna läroverk, eller 4,350 kronor, utgörande 80 procent å de sökanden, såsom lektor, tillkommande aflöningsmedel, 5,438 kronor, vidare i detta ärende anført följande.

Redan vid 1888 års riksdag hade Kongl. Maj:t, i sammanhang med proposition om uppförande af lärarne vid sjökrigsskolan å ordinarie stat, till Riksdagen gjort framställning angående pensionsrätt för samma lärare. Nämnda proposition hade emellertid af Riksdagen afslagits, emedan frågan ansetts lämpligen böra komma till afgörande i sammanhang med en omorganisation af rikets allmänna läroverk, hvadan, och då aflöningen alltså fortfarande komme att utgå i form af arfvoden, jemväl frågan om pensionsrätt fått förfalla. Hos Kongl. Maj:t hade under år 1897 lektorerna vid nämnda skola anhållit om affåtande af förnyad proposition till Riksdagen angående rätt för de ordinarie lärarne

vid skolan att åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten enligt samma grunder, som vore eller blefve bestämda för ordinarie ämneslärare vid de allmänna läroverken. Till stöd för denna sin anhållan och för att visa de ordinarie lärarnes vid sjökrigsskolan likställighet med lärarne vid de allmänna läroverken hade sökandena åberopat bestämmelserna i §§ 14 och 68 af gällande stadga för sjökrigsskolan den 1 november 1889, enligt hvilka bestämmelser behörighet att söka lektorstjänst tillkomme den, som vore behörig till sökande af lektorstjänst vid rikets allmänna läroverk, samt vid förslags uppgörande till lärokurser borde iakttagas, att kadett, som genomgått alla landklasserna, skulle i de icke militära ämnena besitta ett kunskapsmått, icke understigande det, som för godkänd afgangsexamen vid rikets allmänna läroverk fordrades, hvarjemte sökandena framhållit, bland annat, att löneförmånerna för de ordinarie lärarne vid sjökrigsskolan, hvilka å sina tjänster egde af Kongl. Maj:t utfärdade fullmagter, enligt Riksdagens beslut utginge dels af statsmedel, dels af den terminsafgift, som ålåge kadetterna att erlägga, samt utgjorde för hvar och en af dessa lärare, som uppnått högsta lönegraden, sammanlagdt i rundt tal 4,600 kronor för år. Uti häröfver afgifvet utlåtande af den 10 november 1897 hade statskontoret förklarat sig icke kunna finna någon giltig anledning, hvarför icke de vid sjökrigsskolan fast anstälde lektorer skulle få komma i åtnjutande af en förmån, hvilken tillförsäkrats såväl deras vederlikar vid de allmänna läroverken som öfver hufvud taget alla andra med dem jemförliga ordinarie lärare vid statens läroanstalter, såsom t. ex. navigationsskolorna, tekniska högskolan, Chalmers tekniska läroanstalt, tekniska elementarskolorna, farmaceutiska institutet och veterinärinstitutet med flera, hvarför statskontoret tillstyrkt, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition af hufvudsakligen samma innehåll som i den till 1888 års Riksdag aflåtna proposition i denna del, eller att lektorerna vid sjökrigsskolan måtte förklaras berättigade att från allmänna indragningsstaten erhålla pension enligt samma grunder, som för närvarande vore eller framdeles kunde blifva bestämda för deras vederlikar vid de allmänna läroverken. Sedan derefter Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtit proposition i öfverensstämmelse med hvad statskontoret sålunda hemställt, hade emellertid Riksdagen enligt skrifvelse den 13 maj 1898 förklarat, att Riksdagen vidhölle den vid 1888 års riksdag uttalade uppfattningen om löne-reglering för ifrågavarande lärare såsom förutsättning för ordnande af deras pensionsrätt samt om nämnda lönereglerings beroende af frågan om lönereglering för elementarlärarne, men att Riksdagen vore förvissad,

att, derest det skulle finnas nödvändigt att, förrän berörda pensions- och löneroglering för sjökrigsskolans lärare genomförts, bevilja afsked åt någon af de derstädes anstälde lektorerna, Kongl. Maj:t icke skulle underlåta att om pension åt honom göra särskild framställning till Riksdagen.

Hvad beträffar nu föreliggande ansökning om pension från allmänna indragningsstaten för lektorn Lagerlund, inhemtades af handlingarne: att sökanden, som vore född den 2 oktober 1828, den 27 februari 1854 antagits till auskultant i bergskollegium och den 13 oktober 1856 till stipendiat på jernkontorets dåvarande metallurgiska stat, hvarifrån han, på gjord ansökning, entledigats den 27 december 1861; att han den 28 april 1871 förordnats till lärare i aritmetik och algebra samt fysik vid sjökrigsskolan och den 31 oktober samma år till lärare i mekanik derstädes; att han den 26 september 1879 förordnats till lektor i matematik jemte fysik och mekanik vid sjökrigsskolan, å hvilken befattning han den 3 maj 1895 erhållit fullmakt; att han, enligt ett af cheferna för sjökrigsskolan under tiden 1884—1898 gemensamt utfärdadt intyg, med sällspordt nit, intresse och skicklighet fullgjort sina tjensteåligganden; samt att han, enligt handlingarne bifogadt läkarebetyg, lede af svaghet i tarmkanalen.

Statskontoret, hvars yttrande öfver ansökningen infordrats, hade i utlåtande den 15 december 1898 anfört, att, då sökanden uppnått 70 års ålder, det icke kunde vara med skolans intresse förenligt att längre bibehålla honom såsom lärare, sedan han numera vid sin långt framskridna ålder uppenbarligen icke kunde ega full arbetskraft, samt att, då sökandens verksamhet vid skolan, som börjat den 28 april 1871 och alltså omfattade nära 28 år, dessutom vore synnerligen väl vitsordad, statskontoret — med tillkännagifvande, att sökanden vid sjökrigsskolan åtnjöte i fast arvode såsom lärare i matematik 1,800 kronor, såsom lärare i fysik och mekanik 840 kronor samt ålderstillägg 1,000 kronor eller tillsammans 3,640 kronor, hvarjemte sökanden vid fördelning af de löneförbättringsmedel, som på grund af § 54 mom. 1 i gällande stadga för skolan borde utaf de af kadetternas målsmän erlagda terminsafgifter tillkomma skolans lärare, fått enligt särskilda kongl. bref uppbära ett belopp, som år 1897 uppgått till 1,426 kronor, samt af extra ordinarie auslaget till löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan 372 kronor — funne sig böra tillstyrka, att Kongl. Maj:t, med hufvudsakligt bifall till den gjorda framställningen, måtte föreslå Riksdagen medgifva, att för Lagerlund finge å allmänna indragningsstaten uppföras en årlig pension, hvars belopp, med hänsyn

dertill att sökanden icke räknade fulla 30 tjänstår vid skolan, icke syntes böra sättas högre än 3,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhöle afsked från sin anställning vid sjökrigsskolan.

Departementschefen tillstyrkte för egen del aflåtande af proposition i enlighet med statskontorets hemställan.

Med anledning af hvad i ärendet sålunda upplysts och anförts, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

13:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under återopande af hvad uti det vid statsverkspropositionen under denna hufvudtitel fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 30 december 1898 finnes i ämnet anfördt (sid. 32—35) hemställer utskottet,

*Angående
höjning af
pension för
vaktmästaren
vid sjökrigs-
skolan G. Pe-
tersson.*

[5.]

att Riksdagen må medgifva, att den vaktmästaren vid sjökrigsskolan *Gustaf Petersson* beviljade pension å allmänna indragningsstaten af 400 kronor må höjas till 500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller entledigande från sin befattning.

14:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen medgifva, att förre bokhållaren vid statens jernvägsbyggnader *Carl Petter Thorén* måtte, räknadt från och med den 1 januari 1899, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,200 kronor.

*Angående
pension för
förre bokhåll-
laren vid
statens jern-
vägsbyggnader
C. P. Thorén.*

[6.]

Härom förekommer uti det vid statsverkspropositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 25 november 1898, (sid. 36—39) följande.

Uti skrifvelse den 11 i samma månad hade jernvägsstyrelsen gjort framställning om beredande af pension å allmänna indragningsstaten för förre bokhållaren vid statens jernvägsbyggnader *Carl Petter Thorén*.

Af handlingarna i ärendet inhemtades, att *Thorén*, som vore född

den 4 februari 1829, från och med år 1858 till och med år 1888 innehaft anställning vid statens jernvägsbyggnader, till en början såsom schaktmästare, men från och med den 1 juni 1873 såsom bokhållare mot en aflöning, hvilken från och med februari månad 1885 utgått med 200 kronor i månaden jemte 15 procent inqvarteringsersättning; att han sedermera från och med den 23 maj 1889 tjenstgjort såsom extra biträde vid jernvägsstyrelsens kontrollkontor med en aflöning, som från och med år 1895 utgjort sammanlagdt 150 kronor för månad; att han, som sedan februari månad 1897 på grund af sjuklighet varit urståndsatt att förrätta något arbete i jernvägens tjenst, enligt ett af legitimerade läkaren John Nordlund i Stockholm den 3 november 1898 utfärdadt intyg lede icke blott af nedsatt hjertverksamhet med nervsvaghet (neurasthenia) och betydlig darrning, särskildt vid försök att skrifva, utan äfven af nedsatt hörsel samt på grund af denna sjuklighet vore urståndsatt att vidare med arbete sig försörja, samt att Thorén, jemlikt ett af vederbörande roteman i Stockholm, likaledes den 3 i nyssnämnda månad, utfärdadt bevis, vore stadd i medellösa omständigheter.

Frågan om beredande af pension åt Thorén hade enligt hvad departementschefen vidare erinrat, förut två särskilda gånger utgjort föremål för Kongl. Maj:ts pröfning.

Redan uti skrifvelse den 19 december 1887 hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i sammanhang med gjord framställning om beviljande af pensioner åt en del andra vid statens jernvägsbyggnader då anstälde tjenstemän, hemställt att åt Thorén måtte af Riksdagen äskas en årlig pension till belopp af 1,200 kronor; men hade Kongl. Maj:t vid ärendets föredragning den 7 januari 1888 funnit de angående Thoréns helso-tillstånd meddelade upplysningar icke innefatta anledning att för honom då föreslå pension.

Sedermera hade jernvägsstyrelsen uti skrifvelse den 26 januari 1898, med förmälan att Thorén uti en till styrelsen ingifven, af prest- och läkarebetyg åtföljd ansökning anhållit att genom styrelsens be-medling komma i åtnjutande af pension under sin återstående lifstid, hemställt, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att Thorén finge, räknadt från 1898 års början, från allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 1,200 kronor. Till stöd för denna framställning hade styrelsen anført att, då Thorén, som befunne sig i en ålder af 69 år, med goda vitsord tjenstgjort i olika befattningar vid statens jernvägsbyggnader och statens jernvägstrafik under en tidrymd, uppgående till nära 40 år,

samt dertill komme att Thorén, enligt hvad åberopadt läkarebetyg utvisade, vore på grund af sjuklighet urståndsatt att vidare med arbete sig försörja, styrelsen ansett sig ega fullgiltig anledning att hos Kongl. Maj:t förorda Thorén till erhållande af något årligt understöd under sin återstående lifstid; samt att beloppet af detta understöd lämpligen syntes kunna bestämmas till enahanda belopp af 1,200 kronor, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen år 1887 i sådant hänseende föreslagit.

Öfver denna jernvägsstyrelsens framställning hade statskontoret, till följd af nådig remiss, den 10 februari 1898 afgifvit utlåtande, deruti statskontoret till samma framställning tillstyrkt bifall.

Vid föredragning af ärendet den 11 påföljande mars hade Kongl. Maj:t emellertid funnit jernvägsstyrelsens berörda framställning icke föranleda till någon vidare åtgärd, med förklarande dock att jernvägsstyrelsen skulle ega att, om styrelsen funne fog dertill förefinnas, i god tid före nästkommande års riksdag inkomma med förnyad framställning i ämnet.

Uti sin ofvan omförmälda skrifvelse af den 11 november 1898 hade jernvägsstyrelsen, med anmälan att Thorén den 12 nästförutgångne oktober hos styrelsen förnyat sin ansökan om pension samt under åberopande af styrelsens förenämnda skrifvelse af den 26 januari 1898 äfvensom af de för Thorén utfärdade nya betyg, för hvilkas innehåll ofvan redogjorts, hemställt, det täcktes Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva, att Thorén finge, räknadt från och med 1899 års början, från allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 1,200 kronor.

Departementschefen anförde vidare, att då billighet och rättvisa syntes kräfva, att Thorén, som, efter ett nära fyrtioårigt, väl vitsordadt arbete i statens tjänst, numera visats vara af sjuklighet oförmögen att med arbete sig försörja, bereddes något årligt understöd af statsmedel, samt, i betraktande jemväl deraf att Thorén enligt vederbörande rotmans intyg befunne sig i medellösa omständigheter, beloppet af det för honom föreslagna understöd icke borde kunna anses för högt, departementschefen funne sig böra till jernvägsstyrelsens förevarande framställning förorda bifall.

Af hvad sålunda till stöd för framställningen i fråga anförts finner utskottet visserligen framgå, att någon pension å allmänna indragningsstaten torde böra Thorén beredas. Utskottet har emellertid, beträffande pensionens belopp, fäst sig vid, att Riksdagen år 1888

beviljat pensioner å 1,000 kronor åt hvardera af nivellören och kassören Beckman samt nivellören Littke, båda anställda vid statens jernvägsbyggnader. Då utskottet håller före, att högre pensionsbelopp än som sålunda för desse medgifvits, icke bör för Thorén ifrågakomma, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att förre bokhållaren vid statens jernvägsbyggnader Carl Petter Thorén må, räknadt från och med den 1 januari 1899, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,000 kronor.

Angående
pension för
e. o. profes-
sorn M. G. Ro-
senius.
[7.]

15:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen medgifva, att extra ordinarie professorn i exegetisk teologi vid universitetet i Lund *Martin Gabriel Rosenius* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhöle afsked från sin extra ordinarie professorsbeställning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 4,300 kronor årligen.

Beträffande denna framställning innehåller statsrådsprotokollet följande.

Uti skrifvelse den 11 september 1897 hade det större akademiska konsistoriet i Lund anhållit, bland annat, det Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen utverka rätt för extra ordinarie professorn i exegetisk teologi vid nämnda universitet *Martin Gabriel Rosenius* — som redan då öfverskridit 72 års ålder och, efter att några år hafva åtnjutit minskning i sin tjänstgöring, undfått tjänstledighet på grund af läkarebetyg, hvars affattning ingåfve farhåga, att *Rosenius* svårligen kunde återinträda i tjänstgöring — att vid afskeds erhållande komma i åtnjutande af pension å allmänna indragningsstaten med 3,500 kronor årligen.

Öfver denna af kanslern för rikets universitet förordade framställning hade statskontoret den 18 november 1897 afgifvit infordradt utlåtande, deri statskontoret — med bifogande af införskaffade behöriga intyg om *Rosenius*' ålder och tjänstgöring samt om hans helsotillstånd, utvisande, att *Rosenius*, som vore född den 20 juli 1825, den 17 maj 1867 utnämnts till adjunkt i teologi vid universitetet i Lund och den 17 mars 1882 till extra ordinarie professor i exegetisk teologi derstädes samt att *Rosenius* sedan 1897 års vår lede af kronisk hjern-

sjukdom med deraf härrörande oförmåga till ansträngande intellektuellt arbete och till följd deraf vore urståndsatt att sköta sitt embete, utan att någon sannolikhet förefunnes, att han kunde blifva i stånd att återinträda i tjenstgöring — anført, att Rosenius, hvilken såsom aflöning åtnjöte afkomsten af Stångby prebendepastorat, enligt de för ordinarie professorers och adjunkters vid rikets universitet rätt till pension å allmänna indragningsstaten gällande bestämmelser redan för mer än sju år sedan skulle varit pensionsberättigad och att han numera uppfyllt jemväl det enligt kongl. brefvet den 25 juni 1818 för civile embets- och tjenstemän i allmänhet stadgade vilkor för dylik pensionsrätt.

På grund häraf och under åberopande af hvad upprepade gånger blifvit anfördt till stöd för framställningar om pensionsrätt jemväl för universitetens extra ordinarie professorer samt de Riksdagens beslut, hvarigenom pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp af 3,500 kronor åt hvardera beviljats extra ordinarie professorerna C. J. Norrby, J. M. Sundén och G. Dillner, hade statskontoret hemställt, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja extra ordinarie professorn Rosenius en årlig pension af 3,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori han afginge från sitt embete.

Extra ordinarie professorn Rosenius, som härefter beredts tillfälle att yttra sig i ärendet, hade anført bland annat, att han, under förutsättning att det större konsistoriets åtgärd icke till någon Kongl. Maj:ts och Riksdagens åtgärd föranledde, vore villig att för beredande af tillräckliga existensmedel åt en fullt skicklig och kompetent vikarie afstå ett vida högre belopp, än hvad gällande förordning angående arfvode åt extra ordinarie professorers vikarier stadgade, samt anhållit att Kongl. Maj:t ville från teologiska fakulteten i Lund låta infordra yttrande, huruvida icke krafvet på undervisningens ordnande kunde på ett fullt tillfredsställande sätt tillgodoses genom nämnda åtgärd, men tillika förklarar sig, för den händelse Kongl. Maj:t skulle pröfva skäligt att till Riksdagen aflåta proposition angående rätt för honom att vid afskeds erhållande uppbära en pension af 3,500 kronor och Riksdagen dertill beviljade anslag, vilja inkomma med ansökning om afsked från sin innehafvande extra ordinarie professorsbeställning mot åtnjutande af omförmälda pension.

Öfver det af Rosenius framställda förslag rörande uppehållande genom vikarie af den undervisning, som åläge extra ordinarie professorer i exegetik vid universitetet i Lund, hade derefter Kongl. Maj:t

infordrat yttranden af såväl teologiska fakulteten som ock det mindre akademiska konsistoriet derstädes.

Fakulteten, dit Rosenius ingifvit en skrift, deri han utfäst sig att, om förslaget att låta honom bibehålla sitt embete och åtnjuta den tjänstledighet, som för hvarje termin kunde efter ansökning blifva honom beviljad, skulle vinna afseende, till en skicklig och kompetent vikarie terminligen såsom arfvode utbetala 1,000 kronor, hade i sitt utlåtande yttrat, att, då för närvarande en väl vitsordad och skicklig vikarie vore att tillgå och det arfvode, hvilket Rosenius förbundit sig att utgifva, vore ganska rikligt, fakulteten funne det af honom föreslagna sättet för uppehållande af den till hans extra ordinarie professors-embete hörande undervisning och examination böra anses under förhandenvarande förhållanden fullt tillfredsställande.

Härefter hade mindre akademiska konsistoriet i afgifvet utlåtande anfört, att, då det måste vara för undervisningen fördelaktigare, att den omhänderhades af en ordinarie lärare, och svårigheter lätt kunde uppstå att, om behovet af vikarie under en längre obestämd tid fortfarande, finna för vikariatet fullt skicklig person, det af Rosenius föreslagna sättet för uppehållande af hans undervisning icke syntes tillfredsställande, hvarför konsistoriet tillstyrkt, det Kongl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga proposition om beredande af pensionsrätt för Rosenius.

Vid föredragning af ärendet den 18 mars 1898 hade emellertid Kongl. Maj:t, med särskildt fäst afseende å Rosenius' omförmälda utfästelse, funnit det större konsistoriets ifrågavarande framställning icke till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Hos Kongl. Maj:t hade nu det större akademiska konsistoriet i Lund gjort förnyad framställning i ärendet, dervid konsistoriet framhållit, att Rosenius under de två sistförflutna terminerna varit och fortfarande vore helt och hållet tjänstledig på grund af sjuklighet, hvars beskaffenhet gjorde sannolikt, att han svårigen kunde åter inträda i tjänstgöring.

Sedan härjemte Rosenius uti en särskild till Kongl. Maj:t ingifven skrifvelse anhållit, det Kongl. Maj:t ville bereda honom rätt att efter undfånget afsked uppbära en årlig pension af 4,300 kronor, samt förklarar sig för sådan händelse villig att inkomma med sin afskedsansökning, hade statskontoret ånyo hörts i ärendet, dervid statskontoret, under åberopande i öfrigt af sitt förut i ärendet afgifna yttrande, anfört hufvudsakligen följande.

Beträffande pensionsbeloppets storlek hade numera förändrade förhållanden inträdt, i det att genom den vid nästförflutna riksdag antagna, af Kongl. Maj:t den 27 maj 1898 fastställda aflöningsstat för extra ordinarie professorer vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet lönerna för desse professorer skulle under vissa vilkor, som icke kunde på förevarande ärende inverka, från och med år 1899 höjas från 3,500 kronor till 4,300 kronor, deri inberäknade två ålderstillägg å 500 kronor hvardera, hvartill komme tjenstgöringspenningar 1,200 kronor. Med stöd af den utaf Riksdagen förut omfattade grundsats, enligt hvilken pension å allmänna indragningsstaten beviljats extra ordinarie professorer till enahanda belopp som det, hvartill lönen uppginge, hade därför statskontoret hemställt, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att bevilja Rosenius pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 4,300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han från tjensten afginge.

Med anledning af hvad sålunda i ärendet upplysts och anförts finner utskottet sig böra tillstyrka, att pension måtte beredas Rosenius från allmänna indragningsstaten.

Beträffande pensionsbeloppet, som af Kongl. Maj:t i enlighet med Rosenius' begäran och på statskontorets tillstyrkande föreslagits till 4,300 kronor, vill utskottet erinra, att, såsom jemväl statskontoret uti sitt första yttrande i ärendet framhållit, Riksdagen vid de tillfällen, då pension åt extra ordinarie professorer vid universiteten ifrågasatts, beviljat åt dem pensioner å endast 3,500 kronor, hvilket belopp motsvarade deras då innehafda lön. Äfven Rosenius sjelf har, då han lemnades tillfälle yttra sig med anledning af större akademiska konsistoriets i Lund år 1897 gjorda framställning om pension för honom å sistnämnda belopp, förklarat sig nöjd med sådan pension och villig att, i händelse af dess beviljande, ingifva ansökan om afsked. Att sedermera genom Riksdagens beslut nästlidet år lönen för extra ordinarie professorer höjts från 3,500 till 4,300 kronor, hvilken omständighet åberopats till stöd till för den nu ifrågasatta högre pensionen, torde, enligt utskottets förmenande, icke böra föranleda, att pension å sistnämnda belopp numera skulle anses vara i fråga om Rosenius befogad, enär dels Rosenius' lön icke utgått kontant enligt stat utan i form af prebendepastorat, och dels Rosenius under senare tid åtnjutit fullständig tjenstledighet. Utskottet finner sig af dessa anledningar icke böra tillstyrka högre pensionsbelopp än det hittills för extra ordinarie professorer medgifna eller 3,500 kronor, och hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att extra ordinarie professorn i exegetisk teologi vid universitetet i Lund Martin Gabriel Rosenius må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin extra ordinarie professorsbeställning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 3,500 kronor årligen.

Angående
pension för
läroverks-
kollegan F. A.
Björkman.

[8]

16:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att medgifva, att kollegan vid Södertelge pedagogi *Fredrik August Björkman* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked blefve honom beviljadt från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med ett belopp af 3,000 kronor årligen.

Statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikdepartementsärenden den 30 december 1898 innehåller i detta ämne följande.

Uti en af domkapitlet i Strengnäs till Kongl. Maj:t öfverlemnad ansökning hade kollegan vid pedagogien i Södertelge *Fredrik August Björkman* anhållit om rätt att vid afskedstagandet från kollegabefattningen få åtnjuta pension i enlighet med hvad för adjunkter och kolleger vid rikets allmänna läroverk vore i sådant afseende stadgadt.

Af de vid ansökningen fogade handlingar inhemtades, att sökanden, som vore född den 18 juli 1832, blifvit den 16 februari 1859 förordnad att tillsvidare bestrida en lärarebefattning vid dåvarande pedagogien i Söderhamn, den 12 september 1860 utnämnts till kollega vid allmänna läroverket i Luleå och den 7 oktober 1867 till sin innehafvande befattning vid pedagogien i Södertelje, samt att han, som tjenstgjort derstädes alltsedan höstterminen sistnämnda år, till dess han den 10 februari 1898 insjuknat, enligt intyg af läroverkets rektor fullgjort sina åligganden såsom lärare med utmärkt nit och skicklighet.

Öfver berörda ansökning, som af domkapitlet förordats till bifall, hade statskontoret afgifvit infordradt utlåtande, deruti statskontoret i hufvudsak anfört, att jemlikt kongl. brevet den 16 mars 1858 lärarne vid elementarläroverken eller, såsom de numera benämndes, allmänna läroverken egde att komma i åtnjutande af enahanda rättighet till pension å allmänna indragningsstaten, som enligt gällande författningar tillkomme civile embets- och tjenstemän; att, enär peda-

gogierna i allt väsentligt vore att betrakta som allmänna läroverk och de vid desamma anstälde lärare såväl i fråga om kompetensvilkor till af dem innehafda befattningar som beträffande lön, tjänstgöringens omfattning, delaktighet i elementarlärarnes enke- och pupillkassa med flera hänseenden jemväl vore likstälde med lärarne vid de egentliga allmänna läroverken, med fog kunde ifrågasättas, huruvida icke lärarne vid pedagogierna, för så vidt de uppfyllt de med afseende å lärare vid de allmänna läroverken för pension stadgade vilkor, utan vidare egde pensionsrätt på grund af nyssberörda kongl. bref den 16 mars 1858, men att denna förmån emellertid icke genom något uttryckligt allmänt stadgande utsträckts till lärarne vid pedagogierna, hvarföre Kongl. Maj:t tillförene, såsom uti propositionen angående statsverkets tillstånd och behof till 1884 års Riksdag, aflåtit framställning om beviljande af pension för rektorn vid pedagogien i Nora E. Brandberg, hvilken framställning ock af Riksdagen bifallits; samt att sökanden, som uppnått 65 års ålder, varit i egenskap af lärare vid elementarläroverk och pedagogier anställd i statens tjänst under en tid af 39 år och, såsom ett ansökningen bifogadt intyg af behörig läkare innehölle, numera efter långvarig sjukdom vore oförmögen att vidare sköta sitt magtpåliggande kall såsom lärare vid statens läroverk; hvarföre, då alltså de vilkor för rätt till pension vid afskedstagandet, som genom kongl. brefvet den 12 november 1823 stadgats för civile embets- och tjänstemän i allmänhet, blifvit af sökanden i allo fullgjorda, statskontoret, med tillkännagifvande att sökanden såsom kollega åtnjöte lön å stat till belopp af 1,500 kronor jemte ålderstillägg derå enligt kongl. brefvet den 22 januari 1881 med 2,000 kronor eller tillhoppa i lön 3,500 kronor, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta framställning derom, att kollegan Björkman måtte förklaras berättigad att, efter erhållet afsked från kollegabefattningen, från och med månaden näst derefter å allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid uppbära pension enligt bestämmelserna i kongl. brefvet den 16 mars 1858 med ett belopp af 3,000 kronor för år räknadt.

Utskottet, som icke anser sig i förevarande fall böra frångå den hittills vid liknande tillfällen af utskottet i allmänhet följda grundsats, att pensionsbeloppet icke bör sättas högre än till åttio procent af lönen, får på grund deraf hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må

af Riksdagen på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att kollegan vid Södertelje pedagogi Fredrik August Björkman må ega att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljad från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med ett belopp af 2,800 kronor årligen.

Angående
pension för
tecknings-
läraren B. E.
Lundberg.

17:o. Under tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet, under hänvisande till hvad i ämnet finnes anfördt uti nyssberörda statsrådsprotokoll (sid. 15—16), hemställa,

[9.]

att Riksdagen må medgifva, att teckningsläraren vid treklassiga allmänna läroverket i Varberg *Bernhard Edvard Lundberg* må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljad från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 300 kronor årligen.

Angående
pension för
musikläraren
A. W. Larsson.

[10.]

18:o. Kongl. Maj:t har i punkten 10 under nionde hufvudtiteln i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen medgifva, att musikläraren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm *August Wilhelm Larsson* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked blefve honom beviljad från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 1,250 kronor årligen.

Af nyssberörda statsrådsprotokoll inhemtas, att statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet då anmält en af direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk till Kongl. Maj:t öfverlemnad ansökning, deruti musikläraren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm *August Wilhelm Larsson* anhållit om rätt till pension vid afskedstagande från musiklärarebefattningen; varande infor dradt utlåtande i detta ärende afgifvet af statskontoret.

Af ansökningen bifogade handlingar inhemtades, att Larsson, som vore född den 2 oktober 1827, varit anställd såsom musiklärare dels vid Maria lägre elementarläroverk från och med april månad 1860 till och med vårterminen 1879, dels ock vid Södermalms högre allmänna läroverk från och med höstterminen 1879, hvilken befattning han ännu innehade på grund af konstitutorial af den 9 augusti 1880, att Larsson

dessutom under nämnda tider vid olika tillfällen på förordnande tjänstgjort såsom musiklärare vid andra allmänna läroverk i Stockholm, samt att han under sin tjänstgöring ådagalagt nit och skicklighet äfvensom hedrande vandel.

Statskontoret hade anfört, bland annat, att Larsson uppnått en ålder af 71 år och räknade 38 tjänstår såsom lärare i musik vid allmänna läroverk samt förty fullgjort de i äldre ännu gällande pensionsförfattningar föreskrifna villkor för civile tjänstemäns rätt till pension å allmänna indragningsstaten, samt att aflöningen för läraren i musik vid Södermalms högre allmänna läroverk enligt kongl. brefvet den 16 juli 1880 utgjorde 750 kronor med derå enligt kongl. brefvet den 31 januari 1891 beviljadt ålderstillägg af 500 kronor eller tillsammans 1,250 kronor årligen; och hade på grund af hvad sålunda anförts statskontoret, i likhet med direktionen, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes aflåta proposition till Riksdagen, att för Larsson beviljades rätt till pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 1,250 kronor årligen.

Emot denna Kongl. Maj:ts framställning har utskottet icke funnit annat att erinra, än att pensionens belopp synes böra, i enlighet med utskottets under nästföregående punkt uttalade mening, bestämmas till åttio procent af den innehafda lönen eller sålunda till 1,000 kronor; och får utskottet därför hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att musikläraren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm August Wilhelm Larsson må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljadt från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 1,000 kronor årligen.

19:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen medgifva, att föreståndaren och förste läraren vid läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma *Per Aron Borg* och andre läraren vid samma läroanstalt *Carl Oskar Julius Carlström* måtte från och med månaden näst efter den, under hvilken hvar och en af dem entledigades från sin nuvarande befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension: den förre af 1,500 kronor och den senare af 1,000 kronor, med villkor dock att, derest någon af dem framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel eller vid någon

Angående pension för lärarne vid läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma P. A. Borg och C. O. J. Carlström.

[11.]

af de med statsbidrag understödda läroanstalter för döfstumma, hans pensionsbelopp skulle för den tid, sålunda vunnen anställning varade, minskas, i den mån den nya aflöningen tillhopa med pensionen öfver-sköte det nu till honom utgående årsarfvodet.

Härom innehåller ofvanberörda statsrådsprotokoll (sid. 17—19) följande.

I ansökning den 21 september 1898 hade föreståndaren och förste läraren vid läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma Per Aron Borg och andre läraren vid samma läroanstalt Carl Oskar Julius Carlström, med anledning af denna anstalts beslutade indragning vid innevarande läsårs slut, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder, på det att sökandena, efter erhållet afsked och sedan deras aflöning för innehafvande befattningar upphört att utgå, måtte antingen å indragningsstat förflyttas, till dess Kongl. Maj:t kunde finna af behofvet påkalladt att åter taga sökandenas verksamhet i anspråk, eller, om detta ej kunde ega rum, få sig tillförsäkrad så stor pension, att de ej behöfde sakna sin anständiga bergning.

Af de vid ansökningen fogade handlingar framginge:

att Borg vore född den 19 januari 1852 och således uppnått 47 års ålder, att han, som under åren 1872 och 1873 varit biträdande och vikarierande lärare vid dåvarande allmänna institutet för döfstumma och blinda å Manilla samt från medlet af april månad 1875 till den 11 september 1876 tjenstgjort vid samma institut såsom dels vikarie, dels extra lärare, sistnämnda dag förordnats till lärare derstädes, att han sökt och erhållit anställning från den 1 januari 1879 såsom andre lärare vid läroanstalten i Vadstena för öfveråriga döfstumma samt att han, efter att hafva en kort tid på förordnande bestridt föreståndare- och förste lärarebefattningarna vid den i Skara inrättade dylika läroanstalt, från och med 1892 års början oafbrutet tjenstgjort såsom ordinarie innehafvare af dessa förenade befattningar, samt att Borg såväl för denna som sin föregående tjenstgöring, omfattande en sammanlagd tid af omkring 25 år, af vederbörande myndigheter blifvit synnerligen väl vitsordad;

att Carlström, som vore född den 1 juli 1850 och således öfver 48 år gammal, varit anställd under läsåren 1872—1873 såsom vikarierande lärare vid allmänna institutet för döfstumma och blinda å Manilla, der-efter erhållit förordnande att från den 1 juli 1873 vara extra lärare vid nämnda institut, i hvilken egenskap han tjenstgjort till utgången af år 1879 och alltsedan den 1 januari 1880 innehafvt och bestridt befattningen

såsom andre lärare vid ofvan omförmälda läroanstalt i Skara, att han sålunda tjenstgjort 26 år samt att han erhållit berömliga vitsord för fullgörande af sina tjensteåligganden.

Direktionen öfver läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma hade förklarad, att, med hänsyn till den förtjenstfulla verksamhet, som af sökandena under en längre följd af år i statens tjenst utöfvats, ansåge sig direktionen böra på det varmaste förorda beviljandet af den ena eller andra af de utaf sökandena alternativt begärda förmånerna.

Statskontoret hade i afgifvet utlåtande anfört, att såväl föreståndaren som andre läraren vid läroanstalten i Skara åtnjote arfvoden, den förre med 3,000 kronor och den senare med 2,000 kronor årligen, från det å åttonde hufvudtiteln på extra stat uppförda anslaget »till upprätthållande af undervisningen vid tre läroanstalter för öfveråriga döfstumma». Aflöningsstat för läroanstalten hade af Kongl. Maj:t blifvit årligen fastställd, senast genom kongl. brefvet den 30 september 1898, att gälla för den del af år 1899, hvarunder anstalten kunde komma att vara i verksamhet. I kongl. bref den 7 oktober 1898 hade förordnats, att läroanstalten skulle indragas vid slutet af vårterminen 1899, och komme alltså samtidigt dermed sökandenas anställning vid läroanstalten att upphöra.

Då emellertid såväl föreståndaren Borg som andre läraren Carlström, enligt hvad af det redan anförda framginge, under en så lång tid som 25 år och derutöfver med nit och trohet egnat sina bästa krafter åt undervisningen af döfstumma vid af staten inrättade läroanstalter och derigenom utfört ett viktigt och välsignelsebringande arbete i det allmännas tjenst, hade de hvar för sig äfven gjort sig förtjenta af understöd och erkännande från det allmännas sida, då de utan eget förvållande snart nödgades afbryta sin hittills varande verksamhet och på annat håll söka utkomst, som numera, då staten icke längre underhölle egna undervisningsanstalter för landets döfstumma barn, måhända icke lätteligen stode dem till buds.

Oaktadt de ifrågavarande lärarne, till följd af de för öfveråriga döfstumma inrättade läroanstalters mera tillfälliga organisation, icke kunnat vinna den fasta anställning, som berättigat dem att vid läroanstaltens upphörande med bibehållande af sina löneförmåner å indragningsstat öfverflyttas, syntes de dock statskontoret böra vid entledigande från sina befattningar få komma i åtnjutande af efter lefnadsålder, tjenstetid och löneförmåner afpassad årlig pension, hvilken emellertid, i händelse af förnyad anställning med aflönning af statsmedel, borde antingen ned sättas eller helt och hållet upphöra.

Departementschefen förklarade sig till fullo instämma i statskontorets yttrande och ville dervid synnerligen behjerta den af statskontoret antydda omständigheten, att det antagligen skulle blifva förenadt med stora svårigheter för de ifrågavarande lärarne att, sedan de nödgats afgå från de befattningar, de nu innehade, på annat håll finna sin utkomst. Å ena sidan underhölle nemligen staten numera icke några egna döfstumskolor, och det vore föga sannolikt, att styrelserna i de särskilda döfstumskoldistrikten skulle vara benägna att vid sina skolor anställa lärare, hvilka endast under jemförelsevis få år kunde antagas förblifva fullt tjenstbara. Å andra sidan åter syntes det blifva ganska vanskligt för ofvan omförmälda lärare att vid den ålder de uppnått förtjena sitt uppehälle genom en helt annan verksamhet än den, hvaråt de hittills under den kraftigaste delen af sitt lif egnat sig.

Utskottet anser det visserligen högst önskligt, att dessa personer, som ännu torde besitta full arbetskraft, samt hvilka, enligt hvad af handlingarna framgår, visat sig ega framstående skicklighet och förvärfvat rik erfarenhet i afseende å döfstummeundervisningen, fortfarande må vid dylik undervisning vinna anställning. Men då tillsättandet af lärareplatser vid döfstumskolorna i regel icke blir föremål för Kongl. Maj:ts åtgärd, lärer frågan om beredande af pension åt nu ifrågavarande personer icke böra af en dylik önskan röna inverkan i vidare mån än som redan skett i Kongl. Maj:ts framställning. Hvad beträffar de föreslagna pensionsbeloppen, hafva dessa visserligen syntes utskottet ganska höga, men får utskottet likväl, på de i statsrådsprotokollet anförda skäl, och då förevarande pensionsfråga torde få betraktas som ett undantagsfall, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

20:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

*Angående
understöd åt
äldre behöf-
vande folk-
skolelärare.*

[12.]

att å allmänna indragningsstaten må för år 1900 anvisas ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 300 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligt skött sin tjenst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

21:o. Under tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och med åberopande af hvad derom finnes anfördt uti det vid statsverkspropositionen under denna hufvudtitel fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikdepartementsärenden den 30 december 1898 (sid. 20—21) får utskottet, som af en från statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet till utskottet öfverlemnad, af statskontoret till Kongl. Maj:t afgifven skrifvelse i förevarande ämne inhemtat, att ifrågasvarande ersättning till nuvarande tjensteinnehafvare för prostens omaks- och underskrifningspenningar, belöper sig tillsammans till 36 kronor 16 öre, hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att från allmänna indragningsstaten må utgå dels skilnaden mellan det anslag till ersättning för prostetunnor, som uppförts under åttonde hufvudtiteln, och hvad till nuvarande tjensteinnehafvare skall erläggas såsom ersättning för prostetunnor och dels den nuvarande tjensteinnehafvare tillkommande ersättning för prostens omaks- och underskrifningspenningar.

22:o. Beträffande slutsumman af förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten har Kongl. Maj:t ej föreslagit någon förändring. Utskottet hemställer

att Riksdagen må uti riksstaten för år 1900 uppföra anslaget till allmänna indragningsstaten med oförändradt belopp; dock att utskottet vid uppgörande af riksstaten för år 1900 må ega att i detsamma vidtaga den jemkning, som för jemnande af riksstatens slutsumma kan blifva erforderlig.

Extra anslag.

23:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, och i likhet med hvad under en följd af år egt rum, hemställer utskottet,

att Riksdagen må å extra stat för år 1900 anvisa ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året den-

*Angående
ersättning i
anledning af
afskrifning af
kyrkotionde
m. m.*
[13.]

*Angående
anslaget till
allmänna
indragnings-
staten.*
[14.]

*Angående
anslag till
upprätthållan-
de af arméns
pensionering.*
[15.]

samma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående.

Stockholm den 28 april 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

vid punkt 3:o (angående en af herr E. Hammarlund väckt motion i fråga om folkskolelärarynnes pensionsvilkor):

af herr *S. G. von Friesen*;

vid punkt 11:o (angående en af herrar C. Wallis och C. H. Björck väckt motion i fråga om beviljande af pensioner åt vaktmästarne A. P. Andersson Dahlin och C. E. Nyström):

af herr *S. G. von Friesen*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att herrar Wallis' och Björcks förenämnda motion måtte af Riksdagen bifallas.

vid punkt 15:o (angående pension för e. o. professoren M. G. Rosenius):

af herr *A. G. L. Billing*, som yrkat, att utskottet måtte hemställa, att hvad Kongl. Maj:t i detta afseende föreslagit måtte af Riksdagen bifallas.

vid punkt 16:o (angående pension för läroverkskollegan F. A. Björkman):

af herrar *A. G. L. Billing*, *H. P. P. Tamm* och *S. G. von Friesen*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att Kongl. Maj:ts framställning måtte vinna Riksdagens bifall.

Bil.

Bil. Litt. A.

Allmänna indragningsstaten.

	Kronor.	ö.
Ny anvisning.		
Verkmästaren vid salpetersjuderistaten Carl Petter Hansson, pension	50	—
Verkmästaren vid salpetersjuderistaten Bror Christian Johansson, pension	50	—
Drängen vid krigsskolan Lars Erik Lindblom, årligt understöd	250	—
f. Sergeanten C. J. Stjernman, pension	200	—
f. Sjukhusdrängen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm Nils Johan Gustaf Carlsson, pension	400	—
f. Baderskan vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm Brita Maria Charlotta Bergman, född Wahlström, pension	300	—
Lektorn vid sjökrigsskolan Johan Fredrik Lagerlund, pension	3,500	—
Vaktmästaren vid sjökrigsskolan Gustaf Petersson, höjning af pension	100	—
f. Bokhållaren vid statens jernvägsbyggnader Carl Petter Thorén, pension	1,000	—
e. o. Professorn vid Lunds universitet Martin Gabriel Rosenius, pension	3,500	—
Kollegan vid Södertelje pedagogi Fredrik August Björkman, pension	2,800	—
Teckningsläraren vid treklassiga allmänna läroverket i Varberg Bernhard Edvard Lundberg, pension	300	—
Musikläraren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm August Wilhelm Larsson, pension	1,000	—
Föreståndaren och förste läraren vid läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma Per Aron Borg, pension	1,500	—
Andre läraren vid läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma Carl Oskar Julius Carlström, pension	1,000	—
Understöd åt f. d. folkskolelärare, som tagit afsked före år 1867	10,000	—
Summa	25,950	—

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen

1899 års riksstat anslår:		
Anvisning i kontant.		
Kronor.	ö.	
112,286	—	Civilstatens pensionskassa:*) Pensionsstaten för civile embets- och tjenstemän Dito för deras enkor och omyndiga barn Ersättning för mistade löneinnehållningar Dito för nådårs- och begrafningshjelpsbesparingar För pensionering af kommissionslandtmätare jemte deras enkor och barn För dito af tjenstemän och betjente vid skogsstaten och skogsskolorna För dito af föreståndare, lärare och betjente vid tekniska högskolan För dito af embets- och tjenstemän samt betjente vid väg- och vatten- af deras enkor och barn
100,428	—	Arméns pensionskassa: Ersättning för mistade löneinnehållningar Dito för nådårs- och begrafningshjelpsbesparingar Bidrag till pensionering af enkor och barn efter befäl och underbefäl med
243,640	—	Vadstena krigsmanshuskassa
389,470	—	Flottans pensionskassa: Ersättning för mistade inkomster: Till pensionsfonden Till gratialfonden Till pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslags-</i> Till pensionering af flottans och lotsverkets gemenskap (deraf högst 9,030 staterna inrättade invalidstat), <i>förslagsanslag</i>
Tpt	845,824	—

Pensions- och

A. Pensions-

*) Öfver detta anslag kommer framdeles utlåtande att afgifvas.

Litt. B.

under riksstatens Nionde hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:	
		Anvisning i kontant.	
		Kronor.	ö.
indragningsstaterna.			
staten.			
.....	37,500: —		
.....	45,000: —		
.....	2,246: —		
.....	6,540: —		
.....	7,200: —		
.....	9,000: —		
.....	3,500: —		
byggnadsstyrelsen, hvilka uppbära lön på ordinarie stat, äfvensom	1,300: —	112,286	—
.....	4,640: —		
.....	28,080: —		
vederlikar	67,708: —	100,428	—
.....		243,640	—
.....	36,320: —		
.....	16,650: —	52,970: —	
<i>anslag</i>	270,000: —		
kronor till den för daglönare & f. d. timmermans- och handtverks-	66,500: —	389,470	—
.....		845,824	—
	Transport		

1899 års riksstat anslår:		
Anvisning i kontant.		
Kronor.	ö.	
Tpt	845,824	
	60,350	Invalidhusfonden
	2,400	För bleserade öfver- och underofficerare, <i>reservationsanslag</i>
	78,000	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, att af tullmedlen direkt utgå, <i>förlags-</i>
	69,851	Bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk,
	502,873	Bidrag till folkskolelärares pensionering
	63,500	Bidrag till folkskolelärares enke- och pupillkassa
	6,000	Bidrag till kongl. teaterns pensionskassor
S:gr	1,628,798	
	5	
	1,800,652	Till B. Allmänna
S:a	3,429,450	Till diverse föremål, <i>förlagsanslag</i>

Lift B

under riksstatsens N:o 4 af huvudtitel.

staten

B. Allmänna

		Förslag till blifvande riksstat:	
		Anvisning i kontant.	
		Kronor.	ö.
	Transport	845,824	—
	60,350	—
	2,400	—
<i>anslag</i>	78,000	—
pedagogier, seminarier m. m.	69,851	—
.....	502,873	—
.....	63,500	—
.....	6,000	—
	Sgr	1,628,798	—
indragningsstaten.			
.....		1,800,652	—
	Summa	3,429,450	—

Bil. Litt. C.

**Tabell öfver extra ordinarie anslag under riksstatens
Nionde hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Pensionsstaten.		
För upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner, <i>förslagsanslag</i>	1,540,000	—